

מסורת הש"ס

^(א) וְנִלְכַּד דָּן; ^(ב) וְשֶׁסְוִינָא; ^(ג) וְעִירְיוּנָא לְגַן; ^(ד) וְלִקְטָן לְגַן.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ו' ומשהו וכו' הלכה למשה מסמי דלמורי לבזר אפי' הכי חייב דמי מטא לכל' וחיבת אכתי כולה ניחא בזה"ר נמחק:

גליון הש"ס

רש"י ד"ח רחבה שהיו זורקין בחשינה" ע"י לקטן לו ע"כ נלמסקאנא אמרינן דלא מניט שזיו זורקין מחטין וז"ע: שם ד"ח מבחפין עילויה בין רבב בין קצר. ע"י לקטן לא ע"כ כשי"י ד"ה כי נימא וז"ע:

מוסף רש"י

עמוד תשעה ברה"ר. דורק נקט ט', דפחות מג' דאנא סמיכתא היא דדרסי לה ריטס' מג' עד ט' לא מדרס דרסי לה מפני גובה ולא מחפז ממכפי עלה ספתי שמונה נלקח' הלך לא הי"ר היא אלא כרמלית, ט' מוטל לכופי והו' רס"ה, עשרה רס"י (שנורין ג'). ונח על גביו חיוב. דהא לא לה עקירה והנחה מתחת דארע למוק ארבע ברה"ר, אבל אין ריטס מתחתין ט"ל, אפי"ז דורק ארבע אמות ברה"ר, כיון דלא כויה הנחה ברה"ר פטור (שם).

רבינו חננאל

אמר אביי ברה"י כ"ע לא פליגי דרה"י עולה עד לרקיע, והבא באילן העומד ברה"י ונופו ונח להרה"י וזרק מרה"י ונח ע"ג נופר, ר' סבר אמרינן שזיו נופר בתר עיקרו, ומרה"י להרה"י זרק, והא יש בעיקר תאילין ד' ורבנן סברי כיון דנופו ברה"י נוחה, מרה"י להרה"י זרק, ולא אמרינן שזיו נופר בתר עיקרו, וקיי"ל כרבנן. אמר אביי זרק בורות להרה"י גבוהה עשרה ורחבה ששה פטור כו'. דאינו לרבותינו הגאונים פירוש שמרעה זו, וכן אמרו, בורות זו עשויה ממתכת של קנים והיא עגולה, והיא צריכה ששה מפני שתחתיה לא עושה משווא מרובע אלא (מגולגל) (מגולגל) דמיות' זוית לוות' ד' טפחים והוא משופע ועולה ומצא יתרון ביט', ואילו היתה מרובעת משווא לא הוצרכה אלא רוחב ד"ט, ולא הצריכה ו"ט אלא כבשופע כדי שימצא בה ד' משוורין. ואנו קיבלנו מרבין זכר אדונינו לברכה כי בורות זו היא עגולה וצריך להיות חללה א"ו טפחים על ר' טפחים מרובעת כדי להחישב מקום רשות בפני עצמה. ואילו לא היה לה חלל, ט"ו על ד' די לה, מיהו כיון שיש בה חלל אינה חשובה רשות בפני עצמה עד שיהו בחללה ד' על ד' טפחים מרובעות. ומכאן תר אצבע עובי ר' אצבעות חסר אצבע עובי ר' טפחים על ר' טפחים מה' אצבעות בטבח, נמצאו בה ר' אצבעות חסר אצבע עובי ר' טפחים על ר' טפחים, וזו היא עגולה וצריך להיות חללה א"ו טפחים על ר' טפחים. וקיי"ל דלמעה מי' אין צריך ד' על ד', אלא אפילו קנה עולה למעלה מי' טפחים וזרק ונח על גביו פטור. כפאה על פיה וזרק אם גבוהה ז' ומשהו וג' חסר משהו הוי עשרה, ובעת תשלום למחיצות עשרה נחה על הקרקע לפיכך חייב, אבל אם הוא שבעה וחצי ושלשה פחות משהו הנה עשרה ועוד, נמצאת בעת שנחמה בארץ גבוהה מי' טפחים ואין הרה"י למעלה מי' ומצא כמציא מרה"י להרה"י. רב אשי אמר אפילו ז' ומחצה חייב שהמחיצות לתוכה

ונופו נוטה לרה"ר וזרק. מתחילת ד' לסוף ד' ונח אנופו: שזי נופו כו'. דחשיב אגב עיקרו דלית ביה ד' ודרב חסדא דלא כרבי ודלא כרבנן. לינחא אחרינא אמר אביי דדרב חסדא דהוי ברה"י אפי' רבנן מודו וכי פליגי רבנן בשזי נופו בתר עיקרו הוא דפליגי: כוורס.

עגולה היא: גבוהה י'. כלומר אפי'

גבוהה י' אם אינה רחבה ו' באלמעיניה חייב דלכתי חפץ בעלמא הוא ואינה רשות לעגמה דלא הוי רשות דלזוריי' אלא גבוהה י' ורחצה ד' על ד' כדלמרי' בעירוינן (דף גה). דכל שעירינן דשנת צריך הן ואלכסיון ודבר עגול כי מרצעת לה מתוכו ומפקע עיגול סקביז הריבוע לא משכחת ביה ד' מרובעים אי לא הוי עיגולו קרוב לששה כדלמרינן גבי סוכה העשויה ככשן (סוכה פ"א דף קז א') דעל כרחיק צריך שמתלא בכוכו אלכסון של ד' על ד' וכל טפח צריבועו טפח ומרי חומשי באלכסויו הרי ה' טפחים וג' חומשין.

ואצי' לא דק ולחומרא הוא דלא דק ולהפרישו מאיכור שנת אף ע"ג דיש כאן אלכסיון באינה רחבה ששה מחייב ליה מדרבנן עד דאיכא ששה אבל ודאי לענין קרבן לא מיימי אי הויא ה' טפחים ו' חומשין דהוי כוורק רשות: **רחצה ו' פטור**. דהוי רשות לעגמה ואנן ממשכן גמרינן ש'היו זורקין מחטיהן במלאכתן זה לזה א"ולא היו זורקין רשות. וא"ת בדלא גבוהה עשרה נמי רשות לעגמה היא דהא שמה כרמלית הייא לאו מדאורייתא הוה רשות אלא מדרבנן ולא להקל על דברי תורה בא' כנון ו' שפיטר מתחלת' **אי איפסר**. הואיל וגבוהה י' שלא יהא

בה קרומיות מן השמי שגבוהים מחצריהם של ערב ועולין למעלה מי' שהוא אויר מקום פטור וכיון דלא ניחא כולה ברה"ר לא הויא הנחה לאיחויזי: **כפאה על פיה**. חרקה. אאינה רחצה ו' קאי: ו' ומשהו חייב. אם גבוהה ז' ומשהו עדיין חייב וכ"ש פחותה מכן אלא אפילו גבוהה ז' ומשהו דאיכא למימר הואיל ומחיצותיה למטה וקיי"ל להלכה למשה מסמי דלמרינן לצד (א) אכתי כולה ניחא ברה"ר דכי מטא' פחות מג' סמוך לקרקע ואזכר בצד והויא הנחה אכתי כולה באויר רה"ר היא וחייב: **אלג גבוה ז' ומחאה**. וה"ה לשיי מחטיהן פטור דמי' מטא' לפחות משלשה סמוך לקרקע אמרינן לצד במחיצותיה והרי היא כמונחת נמצאו שוליה למעלה מעשרה ואינה נוחה כולה ברה"ר. ובשלא כפאה ליכא למימר לצד דלא אמרינן לצד אלא במחילות. והא מילתא צין לאצי' צין לרבא דאצי' נמי מודה דבעינן הנחה כולה ברשות הרבים אלא דאצי' לא חשיב קרומיות אבל בזה' מודה בדלא קרומיות איתא למעלה מי': **לסוכן עשויים**. להניח בזה' דשא ולא לכופין כלפי מטה הלכך אין כאן חורת לצד: **שפעה**. דורק נקט דחזי לכתופי דאינו לא גבוה ולא נמוך. ומתחלת ד' לסוף ד': **מכפפי עילוייה**. וכיון דצריך לרצים רה"ר הוא ס' צין רחצ צין קצר: **גומא**. עמוקה ט'. מאי. גבי רה"י דעשרה תניא לעיל (דף ו.) עומקה בגובהה דקמני חריץ עמוק י' ורחצ ד' רשות היחיד הכא מאי אי אמרי' מנחי ביה צני רה"י חפצים שצידם עד דהריי ואמו דרך שם ושקלי ליה ונמצא שצריכים לו רצים הלכך רשות הרצים הוא: ה"ג **רנא אמר גומא לא מ"ט תשמיש ע"י הדחק לא שמיא תשמיש**. הלכך לאו צורך צריך הוא אלא כרמלית הוא: **אי מעטלנין**. דהוי רה"י לעגמה: **פחות מים**. או גבוהה או צרוחצ מטלטלין. וא"ת פחות מי' ורחצה ד' כרמלית היא לא גזר רבנן לצטולי ממורת כלים הואיל וכלי הוא: **מאי לאו**. האי וכן אסיפא נמי קאי דפחות מכן מטלטל לכתמלה אלמא רה"ר חשיב ליה ואוקמא בעמוק ט' דמשממשין צו קמא: **לא ארישא**. אגבוהה י' ורחצה ד' דהוי רה"י קמני וכן בגומא:

נמחין

שבועה ומחצה פטור. י"ד כשמיגיעות המחילות תוך ג' י"ש שם מחילות עשרה לצד השולים והרי הוא רשות היחיד וחשיב כנח באותה שעה ושוב אינו מתחייב אע"ג דלאחר מכן נופל לארך וצטל ממנה רה"י ונעשה כמנוח ברה"ר אצל אינו רחצ ו' אפי' ז' ומחצה חייב

דלא אמרי' לצד אלא במחילות ומחילות לא חשיבי אלא כשיש שם רחצ ד' אבל כשאינו רחצ ד' הרי הוא כשאר חפצים דעלמא ולא אמרינן לצד: **אי אפשר לקרומיות שר' קנה שלא יערו' למעלה מי'**. ולאצי' לא חשיב קרומים ליחשב אגודו במקום פטור: **אמר י"ה וכן בגומא**. וכולל

מעשרה טפחים וחייב. אמר עולא עמוד תשעה בירשות הרבים מכתפין עליו וזרק ונח על גביו חייב, מ"ט דכל פחות מג' רבים דורסין אותו וכאריז חשוב, לפיכך הזורק ונח על גביו חייב. מג' ולמעלה אינו נדרס שיתור הוא מכדי הרמת גרלו של אדם בפסיעות, וגם אין מכתפין בו שאין גבוה עד הכתף, לפיכך אינו תשמיש הרבים כלל, ואינו כרשות הרבים אלא הוא ככרמלית חשוב, לפיכך פטור. אבל אם זה העמוד בנהו תשעה טפחים ודאי רבים מכתפין עליו וכרשות הרבים הוא, והזורק מרשות הרבים ונח על גביו פטור, והזורק מרשות היחיד ונח על גביו חייב. גומא פחות מעשרה מאי. רב יוסף אמר דין הגומא כדין העמוד, גומא ט' טפחים ברה"י היא כמו העמוד. רבא אמר גומא לא, מ"ט הילוך ע"י הדחק שמיא הילוך, אבל תשמיש ע"י הדחק לאו שמיא תשמיש, לפיכך אינה כרה"י. ומתבינין עליה דרבא מהא היתה קופתו מונחת ברה"י גבוהה י' ורחבה ז' אין מטלטלין מתוכה להרה"ר ולא מרה"י לתוכה, כלומר כרה"י היא. פחות מכאן מטלטלין. וכן בגומא. מאי לאו אפחות מכן קמני וכן בגומא, כלומר מטלטלין מתוכה להרה"י כי כרה"י היא כמו עמוד ט' טפחים. ומשני לא כי קמני וכן בגומא אגובה י' ורחבה ארבע קמני.

(א) נראה פשוט דל"ל וצריך להיות תללה ד' טפחים על ד' טפחים וכן מקום אח"כ בסמוך וי"ה תמוס' בשמו. (ב) נראה דל"ל ואילו לא היה לה תלל כולל כ"י ל"ה.

יציאות השבת פרק ראשון שבת

ח.

אמר אביי הכא באילן העומד בו'. תימנה לר"י דטפי ניחא ליה למימר דפליגי בדרב חסדא ורב חסדא כרבי דלשניא דלאצי' דלא שייכא פלוגמיייהו בדרב חסדא כ"ש דקשה לרב חסדא דהא איכא ברייתא לקמן בזהורק (דף ק. וסס) דלא כרב חסדא דפליגי רבנן ורבי מאיר דזרק למעלה מעשרה ונח צחור כל שהוא דר"מ מחייב משום דלמרי' חוקקין להשלים והוי כמונח ע"ג מקום ד' ותכמים פוטרין אלמא כולוה מודו דבעינן מקום ד' ברה"י ושמא י"ל דטעמא דרב חסדא דלא בעי' מקום ד' ברה"י משום דלמרי' צימא כמליא דמי וחשיב כמונח על גבי מקום ארבעה אצל כזכותל בעינן שיהא צחור ד' על ד':

רחבה ששה פטור. א"פ"ח דדוקא נקט ששה^ב דדופני הכוורת יש בהן שני חומשין^א וצריך שיהא אויר ד' בתוך הכוורת ז' וגבוה י' אף ע"ג דאין אויר גבוה י' אלא עם השולים מנטרפינ עם האויר לענין גובה דהלכתא גידוד ה' ומחילה ה' מנטרפינ (עירוינן דף גז. וסס) אף על גב דרש"י פ' דגידוד ה' ומחילה ה' היינו שעשה מחילה ה' על צור עמוק ה' אין פירשו נראה דהא תנן (שם פ"י דף גט: ו)לקמן דף גט.) צור וחוליות מנטרפינ^א וחס כן היכי פליג רב חסדא לומר אין מנטרפינ כיון דמתנימין היא וצכל גגות (עירוינן גס:) אמרינן צהדיא דמודה רב חסדא בתחומנה הואיל ורואה פני י' אלא צריך לפרש דגידוד ה' ומחילה ה' היינו שעשה מחילה ה' על תל גבוה ה' ואין נראה פירוש ר"ח דהא עובי חוליות הצור מנטרף נמי לתלל הצור לארבעה משום דחזי למינח עליה מידי ולהשתמש כדלמר בצ' חלון (עירוינן דף עת.) גבי מלאו כולו ציטדות אלא צ"ל הא דנקט הכא ששה לא דק כדפריש"י: **רחבה ששה פטור**. ^אשהכוורת עגמה נעשית רה"י כשמתנח^ב והוי כוורק ממשות היחיד לרה"י דרך רה"ר דפטור כדלמר לעיל (דף ד.) דלא יליף זורק ממושט ו אפילו לר' עקיבא דלמר קלוטה כמי שהונחה דמיא הכא פטור דכל מקום שהיא מונחת חשיב רה"י^ב) השתא משמע דפשיטא ליה לאצי' דחשיבא כלינו נחה אחר שעשהה רה"י וצפ' הורק (לקמן גט:) בעי ר' יוחנן צור ט' ועקר ממנו חוליה והשלימו ל' והניחו ברה"ר עקירת חפץ ועשיית מחילה בצהדי הדדי קאלמו ומיחייב או לא ואת"ל כיון דלא הויא מחילה י' מעיקרא לא מיחייב צור י' ונתן לתוכו חוליה ומעטו מהו הנחת חפץ וסילוק מחילה כו' וא"כ אצי' דפשיטא ליה במחללת דנעטל מחילתה דקאלמר התם צור ברה"ר עמוק י' ורוחצ ח' וזרק לתוכו מחללת וחלקו פטור משום דהשתא לא הויא רוחצ ד' וכ"ש דפטור צעשיית מחילה משום דכיון דלא הויא מחילה עשרה מעיקרא לא מיחייב וא"כ הכא הוי ליה לחיובי דהאי טעמא כיון דלא הויא מחילה מעיקרא הרי נח ברשות הרבים וחייב וי"ל דטעמא דאצי' משום דלא חשיב לא עקירה ולא הנחה כי אחי צהדי הדדי והכא נמי לא חשיבה הנחה כיון דהנחה ועשיית מחילה צהדי הדדי קאלמו והא דפשיטא ליה לרבי יוחנן טפי צעשיית מחילה מבסילוק מחילה היינו משום דלינמא עקירה בעינן שתהא חשונה אבל בהנחה לא: **כפאה על פיה**. 'נראה לרבינא' דלרחצ ששה קאי וכי איכא צענה ומשהו^א יחייב דכשמיגיעות המחילות תוך שלש אין המחילות גבוהות י'^ב ועובי השולים אין מנטרפינ דבעינן מחילה הרואה את אויר הכלי שיהא גבוה י'^ב ואע"ג דהיכא דכוורת גבוה י' מנטרפינ השולים להיות על גבו רה"י כדלמר לעיל גבי צית שאין תוכו י' כו' וכיון דעל גבו רה"י פטור הזורק מ"מ כיון דאין גבוה י' אלא ממחת לצד^א אין אויר פחות מג' מנטרף^א אלא א"כ יהיו המחילות גבוהות י' לצד השולים דלא אמרינן לצד אלא במחילות כדפירש בקוטרס מדע דשולים למטה^א לא אמרי' לצד^א:

רבים דורסין אותו וכאריז חשוב, לפיכך הזורק ונח על גביו חייב. מג' ולמעלה אינו נדרס שיתור הוא מכדי הרמת גרלו של אדם בפסיעות, וגם אין מכתפין בו שאין גבוה עד הכתף, לפיכך אינו תשמיש הרבים כלל, ואינו כרשות הרבים אלא הוא ככרמלית חשוב, לפיכך פטור. אבל אם זה העמוד בנהו תשעה טפחים ודאי רבים מכתפין עליו וכרשות הרבים הוא, והזורק מרשות הרבים ונח על גביו פטור, והזורק מרשות היחיד ונח על גביו חייב. גומא פחות מעשרה מאי. רב יוסף אמר דין הגומא כדין העמוד, גומא ט' טפחים ברה"י היא כמו העמוד. רבא אמר גומא לא, מ"ט הילוך ע"י הדחק שמיא הילוך, אבל תשמיש ע"י הדחק לאו שמיא תשמיש, לפיכך אינה כרה"י. ומתבינין עליה דרבא מהא היתה קופתו מונחת ברה"י גבוהה י' ורחבה ז' אין מטלטלין מתוכה להרה"ר ולא מרה"י לתוכה, כלומר כרה"י היא. פחות מכאן מטלטלין. וכן בגומא. מאי לאו אפחות מכן קמני וכן בגומא, כלומר מטלטלין מתוכה להרה"י כי כרה"י היא כמו עמוד ט' טפחים. ומשני לא כי קמני וכן בגומא אגובה י' ורחבה ארבע קמני.

עין משפט ונר מצוה

בא א מיי פ"ד מהל' שבת הלכה ז':**בב ב מיי שם הל' יט טושי"ע א"ח ס"י שמה ספיק' ו':****בג ג מיי שם הלכה טו סגמ לאין סה':****בד ד מיי שם הלכה טו סגמ שם טושי"ע שם ספיק' יוד':****בה ה שם ספיק' יא':**

תוס' ישנים

א) ולא נראה דלשמן מיהא שזיו מואלין רשות כנון ארון ותחנות: **ב)** ועוד לכל לממלא מ' פטר ר"ע:

מוסף תוספות

א. פרש"י דלא דק דהה"נ אם רחבה ה' טפחים וג' חומשים פטור. מוס' הל"ש. ב. דרחבה ששה עם הדפנות קאמר. רש"י. ג. חומש לדופן זה וחומש לדופן זה. רש"י. ד. וא"ת אי"כ יחי היכי דרופני המוחיצה לא הויין בכלל רוחב ד' גם שולי הכוורת לא הוי בכלל גובה עשרה, אי"כ רחבה ששה אמאי פטור הא לא הוי רשות היחיד כיון דאין השולים בכלל, ועל כרחק מייירי דאינה גבוהה בין הכל ע"ם שוליה אלא עשרה דאי גבוהה עשרה הוי שוליה אמאי חייב באינה רחבה ששה לא אגידא במקום פטור למעלה מעשרה בשעת הנחה כמו קרומיות לרובא, וי"ל (דל"ק.) מוס' הל"ש. ה. לעשרה ואע"פ שזה בגובה זה בעומק. מוס' גיטין טו: א. דמערבת שנים ולא אחד. מוס' גיטין טו: א. הי"ז השולים הור כמו גידוד מנטרף עם עובי הכוורת. מוס' הל"ש. ו. פירוש רש"י לפי שכחוות הויא רשות היחיד ומבטחין לא הוי וזרקין רשותיו כי אם כלים ולא נתיירא וכו'. מוס' הל"ש. ז. וע"י מהכש"ל. ח. דהנחת חפץ ועשיית מחיצה באין כאחת. מוס' הל"ש. ט. פרש"י דאדין רחבה ששה קאי, דאי ארחבה ששה, שבעה ומשהו אמאי חייב דכי אמרת לבזר דין רשות היחיד. מוס' הל"ש. י. וע"י רש"י. יא. עם עובי השולים. מוס' הל"ש. יב. בפניו אין כאן רשות היחיד. מוס' הל"ש. יג. מלבד השולים, הילכך לא אמרינן לבזר לעשותו דה"י. מוס' הל"ש. יד. וקריורו משילמו לעשרה. מוס' הל"ש. טו. אני באין לעשוהה שרת היחיד. מוס' הל"ש. טז. עם המחיצות לחיות מחיצה עשרה. מוס' הל"ש. יז. דברישא. מוס' הל"ש. יח. לפטור. מוס' הל"ש. יט. דהשתא יש ששה טפחים ומשהו חלל לבד השולים. מוס' הל"ש.

רבינו חננאל (המשך)

הן עשויות, ומכפמים אחת צריך ר' טפחים בזמן שנחה קרקעיתה בארץ והמחיצות קרקעיתא, אבל מהופכת נמצאת שנחה ע"ג קרקעיתה בהנעת קרומיות של קנים בארץ בפחות הן עשויות, ומכפמים אחת צריך ר' טפחים בזמן שנחה קרקעיתה בארץ והמחיצות קרקעיתא, אבל מהופכת נמצאת שנחה ע"ג קרקעיתה בהנעת קרומיות של קנים בארץ בפחות הן עשויות, ומכפמים אחת צריך ר' טפחים בזמן שנחה קרקעיתה בארץ והמחיצות קרקעיתא, אבל מהופכת נמצאת שנחה ע"ג קרקעיתה בהנעת קרומיות של קנים בארץ בפחות הן עשויות, ומכפמים אחת צריך ר' טפחים בזמן שנחה קרקעיתה בארץ והמחיצות קרקעיתא, אבל מהופכת נמצאת שנחה ע"ג קרקעיתה בהנעת קרומיות של קנים בארץ בפחות